

UPAMIĘTNIANIE

Dnia 19 V 2023 r. w Dobrzejewicach koło Torunia została odsłonięta tablica upamiętniająca Kazimierza Czerwińskiego (1916–2002), ps. Bryzga, jednego z 316 cichociemnych, zrzuconych w nocy z 18 na 19 XI 1944 r. na teren okupowanej Polski, na placówkę odbiorczą kryptonim „Solnica”, w rejonie Osowca, nieopodal stacji kolejowej Grodzisk Mazowiecki.

Upamiętnienie Kazimierza Czerwińskiego w Dobrzejewicach nie jest przypadkowe, ponieważ w 1916 r. tu się urodził, tu uczęszczał do szkoły powszechnej, a ufundowana przez mieszkańców Dobrzejewic oraz Jego rodzinę tablica jest hołdem złożonym dla Jego dokonań w czasie drugiej wojny światowej. Wartę honorową przy tablicy pełniły posterunki Centrum Szkolenia i Artylerii z Torunia i Jednostka „Grom”. Uroczystość

Tablica upamiętniająca Kazimierza Czerwińskiego ps. Bryzga

Uroczystości odsłonięcia tablicy

zgromadziła mieszkańców Gmin Obrowo i Dobrzejewice oraz uczniów Zespołu Szkół w Dobrzejewicach. Uczestniczyli w niej przedstawiciele władz wojewódzkich i lokalnych władz samorządowych. Na życzenie rodziny aktu odsłonięcia tablicy na budynku szkoły podstawowej dokonało troje uczniów Zespołu Szkół w Dobrzejewicach: Blanka Ramlau, Krystian Kowalski oraz Ludwik Wierzbowski. W wystąpieniach, poprzedzających odsłonięcie tablicy, podkreślano przywiązanie por. K. Czerwińskiego do małej Ojczyzny – Dobrzejewic, oraz dużej Ojczyzny – Polski; Jego bezinteresowne poświęcenie walce o wolność Polski oraz rzetelną i sumienną pracę w latach przymusowej emigracji w Kanadzie. Zwracano uwagę na fakt, iż może być On wzorem do naśladowania dla współczesnej młodzieży nie tylko ze względu na przeszłość wojenną, lecz także zdobycie na obczyźnie – mimo przeszkód – wykształcenia, które wykorzystał na pracy dla dobra innych.

Uczestnicy uroczystości po jej oficjalnym zakończeniu obejrzeni interesujące i pełne ekspresji widowisko słowno-muzyczne przygotowane przez nauczycieli i uczniów Zespołu Szkół w Dobrzejewicach, prezentujące życie i sylwetkę por. Kazimierza Czerwińskiego. Po uroczystości można było skosztować potraw przygotowanych m.in. przez Koło Gospodyń Wiejskich w Dobrzejewicach.

Mural upamiętniający 80. rocznicę powstania Oddziału Partyzanckiego AK kryptonim „Jedliny” na okolicznościowej karcie

Dobrzejewice od kilku miesięcy przygotowywały się do majowej uroczystości, o czym świadczą spotkania z mieszkańcami, które odbywały się z udziałem Fundacji na zaproszenie p. Jolanty Sadowskiej – sołtys Dobrzejewic, p. Grażyny Jurkiewicz – kierowniczki Gminnej Biblioteki Publicznej w Dobrzejewicach, dyrekcji Zespołu Szkół i p. Aleksandry Przybojewskiej – siostrzenicy K. Czerwińskiego. Bohaterami spotkań byli również żołnierze AK, działający w rejonie Dobrzejewic i Obrowa.

W czerwcu 2023 r. czworo uczniów Szkoły Podstawowej w Dobrzejewicach zostało laureatami 13. edycji Kujawsko-Pomorskiego Festiwalu Uczniowskiego Projektów Edukacyjnych. Została nagrodzona praca pt. „Kazimierz Czerwiński – Cichociemny z Dobrzejewic”.

Kolejne wydarzenie, ważne pod względem zachowania pamięci o osobach i faktach historycznych, odbyło 22 IX 2023 r. w miejscowości Wierchucin, na terenie Gminy Cekcyn, gdzie został odsłonięty mural upamiętniający 80. rocznicę powstania Oddziału Partyzanckiego AK kryptonim „Jedliny” i jego dowódcę Jana Władysława Sznajdera ps. Jaś-Dąb. Zarówno lokalizacja muralu, jak i data jego powstania nie są przypadkowe. Okolice Wierchucina były bowiem jednym z rejonów działań „Jedlin”. Znajdował się tu niemiecki poligon doświadczalno-szkoleniowy rakiet V2 i partyzanci zdobywali cenne informacje na temat

tej broni. Data uroczystości natomiast nawiązuje do historii pomorskiej partyzantki, ponieważ w nocy z 21 na 22 IX 1944 r. połączone oddziały partyzanckie z udziałem „Jedlin”, grup desantu polsko-radzieckiego, pod dowództwem Alojzego Bruskiego ps. Grab, przeprowadziły udaną akcję zbrojną na Czersk Świecki. Akcja miała na celu zdobycie broni i amunicji, żywności oraz zadanie nieprzyjacielowi ciosu obniżającego morale niemieckiej ludności.

W styczniu i lutym 1945 r. w czasie walk z Niemcami na terenie Borów Tucholskich „Jedliny” współdziałały z oddziałami Armii Czerwonej i I Armią WP, ale 15 II 1945 r. po wspólnej akcji partyzanci zostali rozbrojeni i aresztowani przez NKWD. Początkowo przeszli przez więzienie w Chełmnie, obóz w Działdowie, potem zostali wywiezieni do łagru „Roza” w rejonie Korkina, na południowy wschód od Czelabińska, a następnie trafili do obozu jeńców wojennych k. Kysztyma na Uralu.

Mural, którego autorem jest Tomasz Smieszkoł, powstał z inicjatywy Stowarzyszenia na Rzecz Ocalenia Śladów Przeszłości w Gminie Cekcyn „Światło”, którego Zarządem kieruje p. Bartosz Puchowski, i został dofinansowany ze Środków Ministerstwa Obrony Narodowej w ramach otwartego konkursu pn. „Murale, ale historia Wojska Polskiego”. Warto dodać, że Stowarzyszenie „Światło” ma na swym koncie wiele projektów związanych z historią obecnej Gminy Cekcyn, swojej małej Ojczyzny.

Fundacja Generał Elżbiety Zawackiej została poproszona o objęcie patronatu nad uroczystością, w której uczestniczyły lokalne władze, poczty sztandarowe i rodziny partyzantów.

Elżbieta Skerska